

जिल्हा परिषद शाळांचे नवीन बांधकाम,
शाळा इमारत विशेष दुरुस्ती, पुनर्बांधणी
व इतर भौतिक सुविधा विषयक बांधकामे
इत्यादी विविध योजनांतर्गत मंजूर केलेली
सर्व कामे पूर्ण करण्याची जबाबदारी समग्र
शिक्षा अंतर्गत कार्यरत अभियंत्यांकडे
सोपविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: जिपशा-२०२१/प्र.क्र.६१/योजना-११
बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ
फोर्ट, मुंबई-४०० ००१
दिनांक : ०१ जुलै, २०२१.

प्रस्तावना :-

राज्यातील सर्व शाळांकरिता वर्गखोली, मुलां/मुलींकरिता स्वतंत्र स्वच्छतागृह, पिण्याच्या पाण्याची सुविधा, शाळा विशेष दुरुस्ती, संरक्षण भिंत, खेळाचे मैदान, उताराचा रस्ता (रॅम्प) स्वयंपाकगृह इ.मुलभूत सुविधांचे निकष शालेय शिक्षण व क्रिडा विभागाने निश्चित केलेले आहेत. तसेच, समग्र शिक्षा / सर्व शिक्षा अभियान योजनेंतर्गत जिल्हा परिषदेच्या शाळांना मुलभूत भौतिक सुविधांचे बांधकामे करण्यात येते. सदर योजनांतर्गत जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा इमारत बांधकाम व सुधारणा, देखभाल व दुरुस्तीच्या कामांचा समावेश करण्यात आलेला आहे. ग्राम विकास विभागात जिल्हा परिषद शाळांच्या बांधकाम, दुरुस्तीसाठी अनुदान देणेबाबतची योजना कार्यरत नाही. त्यामुळे जिल्हा विकास योजना (DPDC), वित्त आयोग, क्रीडा योजना, खनिकर्म, सी.आर.सी. फंड, खासदार स्थानिक विकास कार्यक्रम व आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रम अशा सर्व योजनांतर्गत जिल्हा परिषद शाळांचे बांधकाम/ इमारत विशेष दुरुस्ती/पुनर्बांधणी व जिल्हा परिषद शाळांच्या संबंधित मंजूर केलेली सर्व कामे पूर्ण करण्याची जबाबदारी समग्र शिक्षा अंतर्गत कार्यरत अभियंत्यांकडे सोपविण्यात यावेत ही बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :

केंद्र शासन तसेच राज्य शासन यांचे मार्फत विविध योजनेंतर्गत राज्यातील सर्व शालेय विषयक सर्व प्रकारच्या बांधकामाकरिता मंजूर होणारा निधी UDISE Plus प्रमाणे उपलब्ध माहितीनुसार प्राधान्यक्रम ठरवून शाळांना मंजूर करणे आवश्यक आहे जेणे करुन अनावश्यक खर्च होणार नाही. तसेच सदरहू बांधकामे विहित कार्यपध्दतीनुसार पूर्ण करण्याची जबाबदारी समग्र शिक्षा अंतर्गत कार्यरत अभियंत्यांकडे देऊन त्यासंदर्भातील जबाबदारी निश्चित करुन ही बांधकामे गुणवत्तापूर्वक नियोजित वेळेत पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने सर्व जिल्हाधिकारी /मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना यापूर्वी राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई तथा अपर मुख्य सचिव (शालेय शिक्षण) यांनी त्यांच्या दिनांक १३.१२.२०१९ च्या पत्रान्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत.

२. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक-एसएसए-२०१३/प्र.क्र.७५/प्राशि-४, दि.२९.६.२०१३ अन्वये राज्यातील सर्व शाळांकरिता वर्गखोली, मुलां/मुलींकरिता स्वतंत्र स्वच्छतागृह, शाळा विशेष दुरुस्ती, पिण्याच्या पाण्याची सुविधा, संरक्षण भित, खेळाचे मैदान, उताराचा रस्ता (रॅम्प) स्वयंपाकगृह इ.मुलभूत सुविधांचे निकष निश्चित करण्यात आलेले आहेत.

३. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक-एसएमए-२६१५/प्र.क्र.६१/एस एम-१, दि.१.३.२०१५ अन्वये सर्व शिक्षा अभियान योजनेतर्गत जिल्हापरिषदेच्या शाळांना मुलभूत भौतिक सुविधांचे बांधकामे करण्यात येते. सदर योजनातर्गत जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा इमारत बांधकाम व सुधारणा, देखभाल व दुरुस्तीच्या कामांचा समावेश करण्यात आलेला आहे.

४. सामान्य प्रशासन विभाग, परिपत्रक-क्रमांक : डीडीएस-१०६३-डी, दिनांक २४.४.१९६३ अन्वये जिल्हा परिषदेतील कामकाज व मंत्रालयीन विभाग यांच्या जबाबदाऱ्याच्या अनुषंगाने सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. त्यानुसार मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाच्या ज्या योजना अंमलबजावणीसाठी जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित केल्या असल्या तरी त्यांचे नियमन, वित्तीय व्यवस्थापन, निधी वितरण कर्मचारी वृंद या सर्व बाबी संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाने हाताळणे आवश्यक असून त्या संदर्भातील तारांकित प्रश्न, कपात सूचना, लक्षवेधी इ.सुध्दा त्याच विभागाने हाताळणे आवश्यक आहे, अशा स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत. जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा इमारत बांधकाम व सुधारणा, देखभाल व दुरुस्ती इत्यादी कामांच्या अनुषंगाने विधीमंडळ विषयक कामकाजाबाबत सर्व जबाबदारी व नियंत्रण महाराष्ट्र राज्य प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांचे असून सदर शिक्षण परिषदेवर मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग म्हणून शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाचे यांचे नियंत्रण आहे.

५. ग्राम विकास विभाग या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागातर्गत जिल्हा परिषद शाळांना भौतिक सुविधा पूरविणे, जिल्हा परिषद शाळांच्या बांधकाम व दुरुस्तीकरिता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबतची योजना कार्यरत नाही.

६. जिल्हा परिषद बांधकाम विभागातील अभियंत्याची मोठया प्रमाणात रिक्त पदे आहेत. जिल्हा परिषद बांधकाम विभागातर्गत नविन बांधकाम विभाग/उपविभाग निर्मिती करतांना त्यानुषंगाने आवश्यक ती अभियंत्यांची पदे नव्याने मंजूर करणे या बाबींवर वित्त विभागाने निर्बंध घातले आहेत. त्यामुळे जिल्हा परिषद बांधकाम विभागामार्फत जिल्हा परिषद शाळा इमारतींची देखभाल/दुरुस्ती व बांधकामाबाबत एकसुत्रता ठेवणे शक्य होत नाही.

७. केंद्र व राज्य शासनामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या जिल्हा विकास योजना (DPDC), वित्त आयोग, क्रीडा योजना, खनिकर्म, सी.आर.सी. फंड, खासदार स्थानिक विकास कार्यक्रम व आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रम अशा सर्व योजनांतर्गत जिल्हा परिषद शाळांची नविन बांधकामे/देखभाल/दुरुस्ती कामे, जिल्हा परिषद शाळा विशेष दुरुस्ती, संरक्षण भित, खेळाचे मैदान, उराचा रस्ता (रॅम्प), स्वयंपाकगृह अशा सर्व मंजूर बांधकामांचे पर्यवेक्षण करणे, अंदाजपत्रके तयार करणे व तांत्रिक मान्यता घेऊन बांधकामे करून घेण्याची जबाबदारी समग्र शिक्षा अंतर्गत कार्यरत कनिष्ठ अभियंता, उप अभियंता व कार्यकारी अभियंता (समग्र) यांच्याकडे सोपविण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक 202107011630573420 असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सुभाष राठोड

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. सर्व मा.मंत्री व मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.विरोधी पक्ष नेता (विधानसभा/विधानपरिषद) यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. मा.मंत्री / राज्यमंत्री (ग्राम विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. सर्व मा.विधान परिषद/विधानसभा सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
८. मा.मुख्य सचिव, यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
९. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग (सर्व)
१०. अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११. सर्व जिल्हाधिकारी.
१२. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई.
१३. सर्व कार्यकारी अभियंता (समग्र), सर्व शिक्षा अभियान.
१४. महाराष्ट्र राज्य प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई
१५. अधिदान व लेखा अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१६. निवासी लेखा अधिकारी.
१७. महालेखापाल (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
१८. सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. सर्व विभागीय आयुक्त.
२०. सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग.
२१. वित्तीय नियंत्रक तथा उप सचिव, ग्राम विकास विभाग, बांधकाम भवन, फोर्ट, मुंबई.
२२. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
२३. सर्व मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद.
२४. सर्व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग.
२५. सर्व अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
२६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
२७. सर्व जिल्हा क्रिडा अधिकारी.
२८. अवर सचिव (कार्यासन-प्राशि-४/एस एम-१) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२९. कक्ष अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३०. निवड नस्ती (यो-११). ग्राम विकास विभाग)